Rok II. Żydowska Gazeta Robotnicza. Organ partyi socyalno-demokratycznej. Nr. 44.

די אדרעסע פון דער רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Jüdische Arbeiter Zeitung
Kraków,
Sławkowska 29.
טעלעפאן נומער 624
איינצעלנע נומער 8 העל.

יודישע ארבייטער-צייטונג

ארגאן פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי.

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז:
יעהרליך: 4. קראנען.
האלביעהרליך: 2. קראנען.
פירטעליעהרליך: 1. קראנע.

פרייז פון אנאנסען:
פיר יעדער שורה פעטיט אדער איהר פלאטץ 10 העללער.

Kraków, piątek 2 lutego 1906. נומר 44. קראקוי, 2 פעברואר 1906.

גענאסען, פערשפרייט די „יודישע ארבייטער צייטונג"!

עטליכע געדאנקען איבער אונזערע סעפאראטיסטען.

מיט א קנאפען יאהר צוריק, ווען די פיהרער פון די סעפאראטיסטען אין גאליציען האבען זיך געטראגען מיט דעם געדאנקען צו שפאלטען אונזער פארטיי, איז זיי געווים אויפ׳ן זינען ניט געקומען, ווי דאס קינד זייערע וועט איבער א יאהר אויסזעהן. זיי האבען זיך פארקוקט אויף רוסלאנד, וואו דער „בונד" האט, לויט די בעריכטען פון „בונד" און פון דער אנטיסעמיטישער פרעסע, געשפיעלט די הויפט ראָליע אין דער רעוואלוציאנערע בעוועגונג און האבען אין זייער פאנטאזיע זיך בעשאפען א עהנליכעס בילד אין גאליציען. אין פערגלייך מיט דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג אין רוסלאנד האט אונזער בעוועגונג אין זייערע אויגען אויסגעזעהן נאטירליך זעהר קליין. מיט א שמייכעל פון רחמנות און פעראכטונג האבען זיי גערעדט פון אונזער ארבייט אין פערגלייך מיט דעם וואס טהוט זיך דארט, גאנץ ווייט...

סטייטש, האבען זיי געטראכט און שפעטער געשריעבען, די זעלבע יודען זענען דא אין גאליציען וואס אין רוסלאנד, ווארום זענען דארט דא לעקערטים (פון קיין אנדערע העלדען ווילען די סעפאראטיסטען ניט וויסען), ווארום „שלאפען" מיר דא. און אויף דעם האבען זיי געהאט נור איין ענטפער: מיר האבען דא ניט קיין „בונד", אונז פעהלט א בעזונדער ארגאניזאציאן.

און דאס קינד האט שוין געהאט א נשמה, אדער וויינגסטענס א פאנטאזיע... עס האט איהם געפעהלט נאר א קלייניגקייט: א גוף, א קערפער. ווער וויים אבער וואס וואלט געשעהן, ווען עס וואלט זיך אויסגעלעגען אין זייער פאנטאזיע גאנצע ניין חדשים... איז אבער געשעהן אן־אומגליק און דאס סעפאראטיסטישע קינד איז געבוירען געווארען פאר דער צייט...

די סעפאראטיסטישע פיהרער האבען דאך ניט פערלוירען די האפנונג. איבערהויפט האבען זיי געגלויבט פיעל אין זייער „גוטען ווילען". זיי האבען אויסגעשטרעקט די הענד צום שלום און געשאטען מיט הבטחות. ליידער אבער האט דאס לעבען נאר ווייניג צו טהון מיט קרענקליכע פאנטאזיעס און היינט — אין א קנאפען יאהר ארום — זעהן מיר שוין ווי דאס פאנטאזיען־קינד פון די סעפאראטיסטען זעהט אויס: עס זשיפעט קוים. עס איז געווארען קלאָר, אז דער „גוטער ווילען" אליין העלפט נישט דארט וואו די מעשים זענען גאר אנדערע. דער בעסטער בעוויז איז — פשעמישל. ווי פיעל מאל האט גראססמאן מיט זיינע חברים אויסגעשטרעקט די הענד און די פים צום שלום, ווי פיעל „גוטער ווילען" איז דאָרט געווען און וואס איז פון דעם אלעם געוואָרען? — די לעזער ווייסען עס גאנץ גוט. און עס האט אנדערש נישט געקענט. ווייל די „יודישע פסיחאָלאָגען" האבען, פערגלייכענדיג די הינגע יודען מיט די רוסישע, געוויעזען, אז זיי קענען נישט דעם יודישען ארבייטער ניט פון רוסלאנד און ניט פון גאליציען. די ארבייטער זענען מענשען גלייך מיט אלע מענשען. דארט וואו עס זענען דא צוויי גוטע ווילענס, צוויי ארגאניזאציעס, עטליכע פיהרער, וועלכע דארפען וועלען דאס זעלבע, וועלכע דארפען בעפעהלען איבער דאס זעלבע, מוזען זיי זיך איינע דער צווייטער פריהער אדער שפעטער קריכען אין וועג אריין, דרייען זיך אונטער די פים, קורץ — שטערען. דאס האט זיך ארויסגעוויזען אין לעמבערג, אין קראקוי, אין פשעמישל און דאס וועט זיך אויך ארויסווייזען אין סטאניסלוי...

נאָאיוו זענען די וואס מיינען, אז מיט גוטען, אז מיט דיסקוסיאָנען קען מען איינגעהמען פאליטישע און — וואס איז נאך וויכטיגער — ארגאניזאציאנעלע געגנער. א דיסקוסיאן, גוטע רייד קענען האבען א ווירקונג נאר מיט געגנער אין דער זעלבער ארגאניזאציאן. קיין בעזונדערע „פארטיי" איבערציינט מען נישט. זיי דארף מען בעקעמפפען אדער לאזען צורוה לויט דעם ווי מען האלט, צו זיי זענען שעדליך צו נישט. און מיר האלטען, אז די סעפאראטיסטען זענען שעדליך, דעריבער בעקעמפפען מיר זיי.

נאך מעהר נאאיוו זענען דיעניגע וואס מיינען, אז ווייל די בעשאפונג פון דער פוילישער און רוטהעגישער סאָצ. דעמ. פארטיי האט מיטגעווירקט, אז עס איז אויפגעקומען די סעפאראטיסטישע פארטיי, איז נויטהיג, מען זאל אבשאפען די ביידע פארטייען. ווער עס קען די געשיכטע פון אונזער פארטיי וויים, אז די פארטייען האט מען בעשאפען, ווייל די פראקטישע אגיטאציאן האט עס געפאדערט. די פוילישער פארטיי איז אויפגעקומען אין 1897, די רוטהענישע עטוואס שפעטער, ווייל דאן איז נאך דער וואהל־רעפארם געווארען מעגליך צו שטעלען און דורכפיהרען סאציאליסטישע קאנדידאטען. דערביי האט מען אבער געמוזט שווער קעמפפען מיט די פוילישע און רוטהענישע שאוויניסטען, מיט דער פוילישער און רוטהענישער בורזשואזיע. די זעלבע פארטיי האט נישט געקענט ווייטער מיט ערפאלג פיהרען דעם קאמפף מיט ביידע שאוויניסטישע פארטייען. דעריבער האט מען בעשאפען בעזונדערע פוילישע און רוטהענישע פארטייען.

קיין מעגליכקייט דורכצופיהרען א יודיש־נאציאנאלען סאציאליסטישען קאנדידאט איז דאן נישט געווען, איז היינט נישא און וועט נאך אין דער נעכסטער צוקונפט ניט זיין, ווייל דער יודישער פראלעטאריאט איז א מיעוט אין דעם יודישען פאלק און א מעוטא דמעוטא אין דער אָרטיגער בעפעלקערונג. קיין יודישע נאציאנאל־שאוויניסטישע בורזשואזיע איז דאן נישט געווען, איז היינט נישא און וועט אין דער נעכסטער צוקונפט (קיין ווייטע נביאות וויל איך זאָגען), ניט זיין ניט ווייל עס פעהלט ביי אונז מאטעריאל דערצו. דאס האבען מיר גראָד גענונג, דער בעסטער בעוויז איז — די ציוניסטישע פארטיי, נור ווייל די יודישע בורזשואזיע קען נישט זיין יודיש־שאָוויניסטיש, אדער ריכטיגער ווייל עס וואלט איהר ניט ברענגען קיין נוטצען, ווייל זי לעבט עקאנאמיש פון דער ארומיגער בעפעלקערונג, זי מוז מיט איהר דעריבער הויזען, גוט לעבען. קיין בעזונדערע יודישע סאָצ. דעמאקראטישע פארטיי האט מען דעריבער דאן ניט געדארפט, מען דארף היינט ניט און מען וועט וואהרשיינליך אין דער נעכסטער צוקונפט ניט דארפען. דעריבער האט מען די פארטיי ניט פערלייגט. אין יאהר 1897, דעריבער זענען מיר אויך געגנער פון אזא פארטיי אויך היינט און מיר וועלען זיין געגנער פון אזא פארטיי אויך אין דער נעכסטער צוקונפט. ווייל — כל יתר כנטול דמי: וואס עס איז איבעריג, וואס עס איז ניט נויטהיג איז אין פאליטישען לעבען ווי אין פריוואטען שעדליך. דאס האבען מיר געזעהן דייטליך און זעהן היינט אין דער צייט פון וואהל־רעכטס־קאמפף. די סעפאראטיסטען, ציוניסטען, פועלי ציוניסטען און איך וויים וואס נאך פאר „איסטען" העלפען אונז אין דעם קאמפף גאר נישט, מיר וואלטען זיך אהן זיי גאנץ גוט בעגעהען. זיי מאכען אבער אן אזא גערויש, אזא געפילדער אז עס איז קוים צו בעמערקען, אז דאס גאנצע פראלעטאריאט און זאגאר אלע יודען זענען פאר דאס אלגעמיינע און גלייכע וואהלרעכט. קיינער איז נישט מחויב צו וויסען איבער וואס מען צושלאגט א פערזאמלונג איבער וואהל רעפארם. דעם פיינד דעם געגנער פו

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło

z „nosorożcem“ lub „kosą“

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

Wydawnictwa Spółki nakładowej „Książka“.

*__Blos Wilhelm.__ Rewolucya Francuska. Z 2 rycinami. Dwa tomy. (Na cienkim papierze 2 tomy w jednym). Cena 12 koron.

*__Feldman W.__ O Rosyi. Cena 1 korona.

*__Informator.__ Stronnictwa polityczne w Królestwie Polskiem Cena 2 korony.

Kalthoff Albert. Światopogląd religijny. (Treść: Przedmowa. Wstęp. — Nieskończoność świata. — Zachowanie siły. — Teorya rozwoju. — Pochodzenie wiary w Boga. — Treść wiary w Boga. — Modlitwa. — Stary i nowy człowiek. — Wiara i wiedza. — Wiara i jednostka — Wiara i życie. — Prawo dziedziczności. — Prawo przystosowania. — Idealizm. — Ideał i życie. — Ideał jednostki. — Ideał społeczny. — Ideał religijny. — Wspólnota religijna. — Kult religijny. — Biblia. — Nauka religii. — Religijne wychowanie młodzieży. — Symbole religijne. — Religia a klechy. — Rzut oka wstecz. Cena 3 korony 20 halerzy.

*__Kasprowicz Jan.__ Chrystus. Poemat społeczno-religijny. Cena 3 korony w oprawie.

*__Mańkowski Mieczysław.__ U stóp szubienicy. Urywek ze wspomnień więziennych „proletaryatczyka“. Cena 60 halerzy.

*__Marks-Engels-Liebknecht.__ Odbudowanie Polski. (Zbiór artykułów o kwestyi polskiej.) Cena 2 korony.

*__Narkiewicz-Jodko i Szymon Dyksztajn.__ Polski Socyalizm Utopijny na emigracyi (Dwie rozprawy). Cena 1 kor. 20 hal.

Orkan Władysław. Herkules nowożytny i inne wesołe rzeczy. (Zbiór nowel). Cena 2 korony.

Orkan Władysław. Ofiara. Fragment w 3 aktach z 1846 r. Cena 1 korona 50 halerzy.

Orkan Władysław. Wina i Kara. Tragedya w 3-ech aktach. Cena 2 kor.

*__Płochocki Leon.__ Rosyjskie partye polityczne i ich stosunek do sprawy polskiej. (Treść: Przedmowa. — 1881 — 1905. Rosyjskie stronnictwa polityczne w przededniu wojny. — Stronnictwa rosyjskie wobec sprawy polskiej. — Dodatki). Cena 3 korony.

*__Stepniak S.__ Losy nihilisty. Romans. Z przedmową Jerzego Brandesa. Cena 6 koron.

Verhaeren E. Jutrznie. Dramat społeczny. Przekład Maryi Markowskiej. Cena 2 korony.

* * *

*__Gierszyński Henryk dr.__ Emigracya i Skarb narodowy. Cena 20 halerzy.

*__Luśnia Michał.__ Jak się narody rządzą? (Wydawnictwo Związku Postępowej Młodzieży Polskiej z funduszu imienia H. Bukowskiego). Cena 60 halerzy.

*__Plechanow.__ Anarchyzm i socyalizm Cena 2 koron 60 hal.

*__Rocznik Związku Postępowej Młodzieży Polskiej.__ Rocznik I. 1905. Cena 1 korona.

Rops F. Porządek panuje w Warszawie. (Wspaniała heliograwura). Cena 7 koron 50 halerzy.

*__Zmowa powszechna przeciw rządowi.__ (Wydawnictwo Ludowego Koła Oświaty). Cena 30 hal.

Wydawnictwa, oznaczone gwiazdką (*) nabywać można również na specyalnym cienkim papierze).

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Pod prasą i wkrótce wyjdą.

Jaeckh G. Historya Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników.

Promus C. Powstanie chrześciaństwa.

Wasilewski Leon. Rządy konstytucyjne w Zachodnie Europie i Ameryce.

Verlangen Sie gratis

und franko meinen grossen, reichillustrierten Hauptkatalog mit über 1000 Abbildungen aller Arten Nickel-, Silber- und Golduhren, Marke Roskopf, Hahn, Omega, Schaffhausen, Glashütte, sowie aller Gattongen solider Gold und Silberwaren zu Oryginal Fabrikspreisen

Nickel Remontoir-Uhr	K	3·—
System Roskopf Patent-Uhr	K	4·—
System Roskopf, schwarz, Stahl Rem.-Uhr	K	4·—
Schweizer Oryginal Syst. Roskopf Patent	K	5·—
Goldin Remont.-Uhr „Luna“-Werk . .	K	7·50
Silber Remont.-Uhr „Gloria“-Werk . .	K	7·60
Silber Remont. Uhr Doppelmantel . .	K	11·50
Silber Panzerk. m. Springring 15 gr. schw.	K	2·40
Russisch Tula Nickel Zylinder Remont.-Uhr mit „Luna“-Werk	K	9·50

Kuckuckuhr K 8·50, Weckuhr K 2·90, Küchenuhr K 3·—, Schwarzwälder-Uhr K 2·—.

Für jede Uhr 3 Jahre schriftliche Garantie. — Kein Risiko! Umtausch gestattet oder Geld retour!

Hanns Konrad

Erste Uhren-Fabrik in Brüx Nr. 315 (Böhmen).

Do **Ameryki!**

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr. 15.

Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granabräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca odpowiedzialny redaktor Ignacy Gross Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie.

און סתם כלל טהוער. און אלע צוזאַמען האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט. דאָס ערשטע האָט מען גוזר תענית געווען. מען האָט אויך בעשטעלט א רעדנער, וועלכער זאָל מספיד זיין די הרוגים און אגב א ביסעל וויך מאַכען די הערצער פֿון אונזערע מנדבים. מען האָט זיך א כאַפּ געטהון צום צעטעל און ארומגעלאָפֿען פֿרעגען ווי פֿיעל יעדער איז זיך מתחיב. הקיצר, עס האָט זיך געטהון אויף טיש און אויף בענק.

דער וואָס קען נישט אונזערע בעלי בתים האָט זיך ווירקליך געקענט דענקען: אהאַ מען קען פֿאָרט קיין יודישע הארץ ניט אָבשאצען! דאַכט זיך א גאַנץ יאָהר וואָס מען איז — איז מען, ווען עס קומט אָבער אין איין עת צרה, וואַרפֿט מען אַלעס אַוועק און מען נעהט צוזאַמען אַרבייטען לטובת הכלל.

פֿאַר איינעם אָבער וואָס קען אונזערע בעלי בתים, פּאַר מענשען איבערהויפּט, וואָס בעטראַכט טיעפער און גרינדליכער יעדע פּאַסירונג — אַזא איינער האָט שוין גאַנץ אַנדערש געדענקט. און אָט האָט איהר טאַקע א ביישפיעל פֿון דעם רעדנער: דאַכט זיך זעהר גוט, פּיעלייכט וועט זיין רעדע מאַכען אַן איינדרוק, די „ווייכהערציגע" וועלען זיך א ביסעל אויס־וויינען און בשעת מעשה וועט דער נויטיגער פֿאָנד געזאַמעלט ווערען — גאַנץ פּראַקטיש; נישט אמת? נו, זענען זיך אָבער אונזערע קהל'ס פֿערזאָרגער מיישב און לאָזען אריין אין שוהל, וואו דער הספד איז געמאַכט געוואָרען, נור די יעניגע וואָס זענען זיך קודם מתחיב; און טאָמער איז געקומען איינער וועמען די צרות פֿון זיינע רוסישע ברידער ליגען פֿיעל נעהנטער צום הארצען, ווי די אויף א מינוט געוואָרענע בעלי טובות, וועלכער האָט אָבער נישט געקאָנט נאָכקומען די פֿאָדערונג, האָט ענטוועדער געמוזט זיינע טרעהרען פֿערשטיקען אָדער א היים געהן און זיך דאָרט אויסוויינען; אין שוהל האָט מען איהם נישט אריינגעלאָזט...

און אָט האָט איהר נאָך א פֿאַקט: די קאָמיטע מיט'ן צעטעל אין האַנט לויפֿען ארום, דאַכט זיך, גאַנץ ערנסט. זיי קומען אריין צו א נגיד, א שעהנעם יודען, (וועלכער נגיד איז דאָס ביי אונז קיין שעהנער יוד נישט?) און מיט א קרעכץ לייגען זיי איהם פֿאַר זייער פֿערלאַנג. דער שעהנער יוד, קענטיג געריהרט פֿון זייער קרעכץ, טהוט אויך א זיפֿץ און הייסט זיך ווייזען דעם צעטעל און נאָך דעם ווי ער לייענט איבער, ווער ווי פֿיעל עס האָט געגעבען, פּרופֿט ער זיך נאָך א דינג טהון און הייסט זיין נאָמען און סומע אויך אויפֿשרייבען האָבענדיג דערביי אין זינען, אַז פֿון „וכך היה אומר" ביז „וכך היה מונה" פֿאַלט מען א דריי מאָהל כורעים... און אַזוי זענען שוין פֿער־גאַנגען א דריי וואָכען פֿון לויפֿען און קאָכען זיך און די סומע פֿון טויזענד קראָנען איז נאָך נישט צונויפֿגעקליבען געוואָרען און עס איז ערשט א ספק אויב עס וועט א מאָהל ווערען...

אַז קיינער האָט נישט געהאַלטען דעם תענית איז אפילו איבריג צו זאָגען, אָבער דאָס בין איך שוין זיי מוחל...

פֿיעל מעהר מזל צו די היגע מנדבים ווי די רוסישע יודען, האָבען שוין געהאַט די משולחים פֿון דעם טשאָרטקאָווער רבי. אָט הערט אויף א טשיקאַוואַסט א געשיכטע:

דעם „טשאָרטקאָווער" האָט זיך פֿערוואָלט איבערבויען זיין הויף. צו דעם צוועק האָט מען בעדאַרפֿט כאַפּען די „קליינע" סומע פֿון 86 טויזענד ראַניש. זיצענדיג אין זיין „יחידות שטיבעל" האָט ער, דער רבי הייסט עס פּונקט ווי דער רוסישער צאַר להבדיל, בעליינט גאַליציען מיט א פּאָדאַטעק פֿון 86 טויזענד ראַניש. ער האָט אפילו נישט געהאַלטען פֿאַר נויטיג צו שיקען א רעדנער, ערקלעהרען די נויטווענדיגקייט פֿון דעם בנין, נור אָנ־שרייבענדיג א צעטעל. אַז יעדער דאַרף און מוז געבען, האָט ער ארויסגע־שיקט זיינע דריי גבאים און גראָדע די וואָך, אין מיטען פֿון דעם גאַנצען קאָכענעש, זענען זיי אָנגעקומען צו אונז און — א סלא, וואָס פֿאַר אַן אונ־טער־יעד? אָהן שום געפּילדער איז אין דריי טעג די סומע פֿון דריי טויזענד קראָנען בעשאַפֿען געוואָרען!

פֿון פּראָווינץ.

סטעטישל, דעם 22־טען יאַנואַר

דאָס ערשטע יאָהרצייט פֿון דער רוסישער רעוואָלוציאָן און אונזערע בעגעגנען.

אין דעם טאָג, ווען דאָס גאַנצע אָרגאַניזירטע פּראָלעטאַריאַט האָט גע־פֿייערט דעם יאָהרצייט פֿון דער רוסישער רעוואָלוציאָן, ווען דאָס פּראָלע־טאַריאַט האָט אויסגעדריקט די טיעפֿסטע סימפּאַטיע צו די געפֿאַלענע קרבנות און האָט פֿערדאַמט די מערדער פֿון די אומשולדיגע און גלייכצייטיג

מייל הונדערט און דאָרטען ווייטער ציהט זיך א רייכע, פּעטע, גרינע סטעפּע... קלויבט אויס וואָס איהר ווילט.

די עלפֿאַנטען האָבען איינשטימיג בעשלאָסען:

— מען דאַרף זיך דורכרייסען דורכ'ן וואַלד און בלייבען פֿריי.

דערביי האָט מען אָבגעמאַכט, אַז אַן אבטהיילונג עלפֿאַנטען זאָל ארויס־טרעטען פֿאָראויס און אָבראַמען א וועג, כדי די סטאַדע זאָל קענען דורכגעהן אָהן א שום סכנה. די אבטהיילונג איז ארויסגעשיקט געוואָרען און האָט גע־אַרבייט א גאַנצען טאָג און צוריקגעקעהרט זיך אויסגעמוטשעט, אויסגעמאַטערט מיט פֿערבלוטיגטע נעזער און נעזאָנט:

— מיר האָבען אפילו קיין צעהן קלאַפֿטער ניט אָבגעראַמט. די פֿער־פֿלוכטע שטעכערלאַך רוקען זיך אריין טיעף אין נאָז. אמת די שטעכיגע בוימער האַלטען זיך ניט פֿעסט אויף זייערע וואָרצלען און עס איז זעהר גרינג אומצוואַרפֿען זיי, נאָר די שטעכערלאַך זענען סכנות נפֿשות. מאָרגען שיקט שוין אַן אַנדער אבטהיילונג, מיר זענען צו אויסגעמאַטערט און מיר קענען מעהר ניט....

און ווירקליך איבער נאַכט זענען פֿיעלע פֿון זיי געשטאָרבען.

אויף מאָרגען איז געווען דאָס זעלבע מיט די אַנדערע עלעפֿאַנדען, וואָס זענען ארויסגעשיקט געוואָרען אבצוראַמען א וועג אין וואַלד, און אויפֿ'ן דריטען טאָג איז דאָס זעלבע געווען מיט דער דריטער פּאַרטיע. און די צייט איז דערווייל געגאַנגען און דער הונגער איז געוואָרען שטאַרקער און די עלעפֿאַנטען זענען געפֿאַלען און די מענשען זענגען צוגעקומען געהנטער.

דאַן איז ארויסגעטראָטען איין עלפֿאַנט און געזאָגט צו זיינע חברים:

— דאָס איז ניט ריכטיג, אַז די שטעכערלאַך קען מען ניט בייקומען. מען דאַרף נאָר וועניגער קוקען אויף זיך און די שטעכערלאַך קען מען שוין אָבראַמען פֿון וועג. פֿון אַזא מין אַרבייט, וואָס מען וועט היינט אביסעלע אַרבייטען און מאָרגען ווידער אביסעלע אַרבייטען וועט גאָר ניט ארויסקומען; אַלץ וואָס דערפֿון קען ווערן איז נאָר אַז מען קען צובלוטיגען די נעזער. אויב מען וויל שוין מקריב זיין מיט'ן אייגענעם בלוט זאָל עס זיך ניט גיסען פֿון נאָז נאָר פֿון גאַנצען קערפּער און ניט אומזיסט. איך וויל אייך פּאָרשלאָגען אַזא מין זאַך. די שטעכערלאַך זענען שרעקליך, נאָר די שטעכיגע בוימער האַלטען זיך שוואַך. אויב מיר וועלען זיך א לאָז טאָהן מיט אימפּעט און מיט אונזערע גרויסע קערפּערס א וואָרף טהאָן זיך אויף די בוימער קען זעהר מעגליך זיין, אַז מיר וועלען פֿאַלען טויטע, נאָר פֿאַר דער גאַנצער סטאַדע וועט אבגעראַמט ווערען א גרויסער און ברייטער וועג און זי וועט קענען דורכגעהן רוהיג [illegible]ם פֿרישען שמעקעדיגען גראָז אויף דער פֿרייער סטעפּע.

די יונגע עלפֿאַנטען האָבען זיך מיט פֿרייד אָנגעכאַפּט אָן דעם פֿאָר־שלאָג. און טאַקע גלייך אויף מאָרגען האָבען זיך א הונדערט שטיק צונויפֿ־געזאַמעלט אויף א בערגעל פּאַרן וואַלד און אַלע צוזאַמען האָבען זיך א לאָז געטהאָן אויפֿ'ן פֿינסטערן אימה'דיגען און שטעכיגען וואַלד. אייניגע האָבען זיך גלייך אָבגעשטעלט, ווען די שטעכערלאַך האָבען זיך זיי אריינגערוקט טיעף אין לייב, אַנדערע האָבען א צייט געקעמפֿט מיט די שטעכערלאַך ביז זיי זענען אָבגעשוואַכט געוואָרען און זענען אָבגעגאַנגען מיט בלוט. אייני־גע זענען אבגעטראָטען אַן א זייט, ווען זיי האָבען דערפֿיהלט זייערע וואונדען, אַנדערע האָבען זיך אויף די וואונדען אפילו ניט אומגעקוקט און זענען געגאַנגען ווייטער. אייניגע האָבען זיך קוים דורכגעשלעפּט א פּופֿציג קלאַפֿטער, אַנדערע זענען דורכגעגאַנגען א מייל, צוויי... דער פֿיהרער פֿון די יונגע עלפֿאַנטען האָט מיט זיינע ברייטע זייטען דורכגעבראָכען א וועג אויף א שטרעקע פֿון גאַנצע צעהן מייל, ווען ער האָט דערפֿיהלט א שוואַכקייט און האָט פֿערשטאַנען, אַז די שטעכערלאַך האָבען דעם גאַנצען וועג אויסגעטרונקען זיין בלוט און ער שטאַרבט. ער איז אַנידערגעפֿאַלען־ ווען ער האָט זיך ארומגעקוקט האָט ער דערזעהן, אַז ער איז איינער אליין. ווייט, ווייט האָבען זיך געזעהן די געפֿאַלענע חברים... אין דער הויך זענען ארומגעפֿלויגען פֿויגעלאַך. דער שטאַרבענדער עלפֿאַנט האָט זיי געפֿרעגט:

— איז נאָך ווייט צום עק פֿון דעם שטעכיגען וואַלד?

די פֿויגעלאַך האָבען געענטפֿערט:

— מען קען ניט זאָגען, אַז זעהר ווייט, דו ביזט איצט דורכגעגאַנגען א צעהנטען טהייל און עס בלייבט נאָך ניין מאָל אזוי פֿיעל און דער וואַלד ענדיגט זיך.

דער וואהל־רעפארם איז נעגוג צו קאנסטאטירען, אז מען האט צושפרענגט א פערזאמלונג איבער וואהל־רעפארם. דאס זעלבע מוז פאסירען אויף יעדען שריט און טריט, און נעוועקשאפטליכען ווי אין פאליטישען לעבען. קיין „גוטער ווילען" וועט דא גאר ווענינ העלפען. און מיר זאגען עס אפען, אז מיר האלטען גאר נישט אונזערע סעפאראטיסטען ניט פאר ספעציעל שלעכטע און ניט פאר ספעציעל פערדארבענע. צו אזא בעוועגונג טרעטען געוועהנליך צו פערשיעדענע „אפאזיציאניסטען", נעוועזענע מיטגליעדער פון אנדערע פארטייען. אבער זיי קענען נור צו איילען די דעמאראליזאציאן פון דער גרופע אבער אויך אהן זיי וואלט זי מוזען צוקומען צו דעם גראד דעמאראליזאציאן, ווייל דאס לעבען מוז איהר דערצו ברענגען. בפרט וואו עס שטעקען אין א גרויסער צאהל יונגענדליכע סטודענטען און אקאדעמיקער...

פערגלייכענדיג די סעפאראטיסטען צו די גאליציאנער ציוניסטען מיינען מיר עס אין דעם זינן אז די ביידע פארטייען הענגען אין דער לופטען. מיר וויסען אבער גאנץ גוט, אז „פראגראמען" האבען זיי גאנץ פערשיעדענע. נור מיר האלטען זעהר ווייניג פון פראגראמען, ווענעם פארטייען האבען קיין גרונד ניט. עס איז איינפאך א שאד צייט זיך אבצוגעבען מיט די אונטערשיעדען פון אזעלכע פראגראמען. עס איז נוט פאר ספעציאליסטען... מיר וואונדערן זיך דעריבער ניט, ווען די גענאסען פון דער פראווינץ רופען אן די גאנצע משפחה: סיי די וואס ווילען א נאציאנאלע אווטאנאמיע, סיי די וואס ווילען א נאציאנאלע קוריע, סיי די וואס ווילען און פאדערן ניט קיין זשארגאנישע שוהלען, און סיי די וואס ווילען נישט און פאדערן נישט קיין זשארגאנישע שוהלען וועלכע טהוען אבער אלע דאס זעלבע: ציוניסטען. ווייל נישט קוקענדיג אויף דעם ארומרייסען זיך פון די ציוניסטען מיט די סעפאראטיסטען, האבען זיי דאך פיעל שייכות. איך רעד שוין ניט פון דעם, אז זיי טרעטען ארויס מיט די זעלבע ארגומענטען געגען אונזער פארטיי. אט האבען מיר צום ביישפיעל אזא ערשיינונג: בוקאווינא שטעלט צו אויף גאנץ עסטרייך די ציוניסטען א פערטרעטער פון א נאציאנאלע קוריע און די זעלבע בוקאווינא האט צונעשטעלט די סעפעראטיסטען א פערטהיידינער אויף'ן וויענער קאנגרעס און אויף דעם נאר וואס אבגעהאלטענעם רוטהענישען קאנגרעס.

עס איז נישט קיין צופאל...

מ. מיכלזאהן.

דער טשארטקאווער רבי אדער דער יודישער בלוט־זויגער.

ווער ווייסט עס נישט, אז די גרעסטע מכה פון די יודען אין פוילען און גאליציען זענען ניט די אנטיסעמיטען, ניט די וואכערער נור די עכט יודישע פיאווקעס, וועלכע זענען גלייכצייטיג די יודישע פלעדער מייז, ווייל ניט נור זיי זיינען אויס פון דער יודישער ארימער מאסע דעם לעצטען גראשען, נור זיי לאזען איהם זיך אויף א טריט ניט ארויס רוקען פון זייער ד' אמות פון אבערגלויבעריי און פינסטערניש — די גוטע יודען. דער קלעריקאליזמוס איז ניט קיין ספעציעלע יודישע ערפינדונג. אבער ביי קיין נאציאן האט ער ניט אנגענומען אזעלכע העסליכע, שנארערישע, ניט קולטורעלע פארמען, ווי ביי אונז יודען. און מערקווירדיג, ביי אונז האט דער קלעריקאליזמוס ניט קיין אפיציעלע רעכט און דאך האט ער איבער דער יודישער קליינבירגליכער מאסע אזא שליטה ווי ביי קיין אנדער פאלק. איינער פון אזעלכע פויליש־גאליציאנער פיאווקעס איז דער טשארטקאווער רבי. מיר בעדויערן זעהר וואס אונזערע קארעספאנדענטען בעשעפטינען זיך נאר נישט מיט די גייסטליכע אויסבויטער, וועלכע זענען פיעל געפעהרליכער פאר די וועלטליכע אויסבויטער, און אלערפאלס פיעל געפעהרליכער פאר די ציוניסטען און סעפאראטיסטען, ווענעם ווירקונג איז א מינימאלע, וועלכע הענגען אייגענטליך אין דער לופטען.

מיר ברענגען דא איין פאקט אין דער האפנונג, אז אונזערע גענאסען וועלען איבעראל, וואו די „גוטע (!) יודען" געפינען זיך (און וואו זענען זיי אין גאליציען ניטא), אונז עפטער און סיסטעמאטישער אינפארמירען איבער זייערע מעשים, איבער זייער קאנטראקטען, איבער זייער פאליטיק און אויך איבער זייער פערמענגען:

בוטשאטש. די פאגראמען אין רוסלאנד האבען אהן צווייפעל אויך ביי אונז אין גאליציען אנגעמאכט א גרויסען רושם. די גאליציאנער יודען, האבען זיך א נעהם געטהון עפעס טהון פאר זייערע פערונגליקטע רוסישע ברידער.

זעלבסטפערשטענדליך, איז אונזער שטעדטעל אויך ניט געבליבען הינטערשטעליג. אויך ביי אונז האבען זיך געפינען גוטע מענשען, בעלי טובות

בעליעטאן.

א מעשה מיט עלעפאנטען.

פון א. אמפיטהעאטראוו.

איבערזעצט פון ב. ג.

א מאל איז געווען א סטאדע עלעפאנטען. זיי האבען אויפגעגעסען די גאנצע שפייז, וואס זיי האבען געהאט אונטער די פיס און האבען אריבערגעמופט אויף א נייען פלאץ. דא האבען זיי אויך אויפגעגעסען אלץ, וואס די נאטור האט פאר זיי אנגעגרייט און זיי האבען געמופט ווייטער. און אזוי האבען זיי ארומגעוואנדערט פון ארט צו ארט און געקראכען אלץ ווייטער און ווייטער צום צפון זייט, ביז זיי זענען אריין אין א טהאל, וואס איז געווען ארומגערינגעלט מיט בערג. אין די בערג איז געווען איין דורכגאנג, אבער דער דורכגאנג איז געווען א שמאלער, ענגער און געפעהרליכער און מענשען האבען איהם באלד פערכאפט און בעפעסטיגט. זיי האבען לאנג בעמערקט די גרויסע סטאדע עלעפאנטען און האבען בעשלאסען, אז מען קען זיי מאכען פאר אומזיסטע קנעכט. נאר אפען ארויסטרעטען געגען די שטארקע עלעפאנטען האבען זיי מורא געהאט, ווייל עלעפאנטען איז געווען א סך און זיי זענען געווען זאט און שטארק.

ווען די עלעפאנטען האבען בעמערקט אז עס נעהט אויס די שפייז אין טהאל האבען זיי זיך בעטראכט, אז זיי וועלען אריבערמופען ווייטער ווי דער שטיינער זייערער איז געווען, וואו קיין בערג איז ניטא, נאר דער וועג איז געווען פערצאמט מיט א וואלד פון שטעכיגע קוסטען, די שטעכערלאך זענען געווען אזוי שטארק, אז עס האט אבגעריסען גאנצע שטיקער פעל ביי די עלפאנטען ווען זיי האבען זיך צו זיי צוגעשטעקט. הגם די פעל ביי אן עלפאנט איז א שטייפע און א דיקע. און דיעזער שרעקליכער שטעכינער וואלד האט די עלפאנטען אבגעשטעלט און ניט געלאזט זיי געהן ווייטער.

— איידער מיר וועלען זיך לאזען רייסען פון זיך פאסען־וויין, האט זיך אנגערופען דער פיהרער פון די עלעפאנטען, לאמיר פריהער זיך ארומקוקען צו עס איז טאקע ניטא נאך עפעס א דורכגאנג דורך די בערג א חוץ יענעם, וואס די מענשען האבען פערכאפט.

זיי האבען געזוכט. טעג זענען אריבער. דער דוחק אויף שפייז איז אלץ געווארען גרעסער און גרעסער. די מענשען וואס זענען געשטאנען אין דעם דורכגאנג פון די בערג האבען פערשטאנען די נויטה פון די עלפאנטען. זיי האבען אויסגעשטעלט פון זייערע דעכער גרויסע בינטלאך היי, וואס האבען נאר גערייצט דעם אפעטיט. און פיעלע ווילדע עלפאנטען, וואס האבען געהאט א שוואכערען מאגען און כאראקטער האבען זיך געלאזט פערפיהרען פון דעם היי, האבען זיך געקוואפעט אויף א געשמאקען ביסען און געלאזט זיך געהן צו די מענשען און האבען זיך שוין מעהר ניט צוריקגעקעהרט צו זייער סטאדע: די מענשען האבען זי איינגעבונדען מיט שטריק, געשמידט אין קייטען, צוגעוואוינט מיט קלעפ און מיט גוטען צו שקלאפעריי און געצוואונגען זיי צו ארבייטען אויף זייערע בעלי בתים.

דער פיהרער פון די עלפאנטען האט צונויפגעקליעבען די סטאדע און געזאגט:

— מיינע קינדער, צו מיין גרויסען בעדויערן האב איך זיך איבערצייגט, אז קיין אנדער דורכגאנג אין דעם טהאל א חוץ יענעם, וואס געפינט זיך ביי די מענשען אין די הענד איז ניטא פון דיעזע שרעקליכע בערג. די מענשען האבען יענעם דורכגאנג געמאכט ניט צום דורכגעהן, מיט יעדע טאג ווערט דאס גראז אלץ זעלטענער און מיר הויבען שוין אן צו הונגערן. מיר קענען דעריבער טהון דריי זאכען: אדער אויסגעהן פון הונגער, אדער אונטערגעבען זיך צו די מענשען און זאלען זיי מיט אונז טהאן וואס זיי ווילען אדער — דורכרייסען זיך צום צפון זייט דורך דעם געדיכטען שרעקליכען און שטעכעדיגען וואלד און בלייבען פרייע עלעפאנטען. די פוינלאך האבען אונז געבראכט א בעריכט, אז דער וואלד ציהט זיך ניט מעהר ווי אויף א

זענען געקומען א ריעזיגע מעננע פויערים פֿון דער אַרומיגער געגענד אנטיילצונעמען אין דער פֿערזאמלונג.

טראַצדעם וואָס עס איז געקומען 2 קאָמיסערע און 30 זשאַנדארען האָבען מיר געמאכט א דעמאָנסטראַציאָן, וועלכע האָט געצעהלט איבער 10.000 מענשען. מען האָט געטראָגען א רויטע פֿאָהן און 3 טאַפֿעל אין יודיש פויליש און רוטענישע אויפֿשריפֿטען, אויף טהעמאַ: דאָס אַלגעמיינע גלייכע געהיימע און דירעקטע וואַהל רעכט, מען האָט געזינגען רעוואָלוציאָנערע ליעדער. ביי שלום פֿון דער דעמאָנסטראַציאָן האָט געג. א י ו ו א ש ק א אויס לעמבערג אין קורצע וואָרטען געבעטען, מען זאָל זיך רוהיג צוגעהן.

דעם זעלבען טאָג אויף דער נאַכט איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין פֿעראיינסלאָקאל אויף 2 § א פֿערזאמלונגען. נאָך'ן רעפֿעראַט פֿון געגאָסע איוואַשקאָ און געג. סט־וש איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען די רעזאָלוציאָן פֿאַר דעם אַלגעמיינעם, גלייכען, געהיימען און דירעקטען וואהלרעכט.

שבת אויף א פֿערלאָבונג פֿון אונזער אַ געגאָסע האָט א סעפּעראַטיסט משה שוואַלב געזאמעלט פּרעס־פֿאָנד און האָט געזאָגט, אז ער זאַמעלט אויף די „יודישע אַרבייטער צייטונג“ ווייל עס זענען געווען סאמע אונזערע געגאָסען. דער נאָך האָט ער מודה געווען, אז עס איז פֿאַר'ן סעפּעראַטיסטישען בלעטעל. ווי די געגאָסען האָבען דאס געהערט, האבען זיי פֿערלאַנגט צוריק דאָס געלד, האָט דער סעפּעראַטיסט געענטפֿערט: געהט קלאַגט מיך. אַזוי נארען אוים די סעפּעראַטיסטען געלד. איך מיין, אז דערפֿון וועט איהר אייך נאָך נישט דערראָביען... ווייל אָבער עס פּאַסירט וואהרשיינליך אויך אַנדערש וואו, מאַכען מיר די געגאָסען אויף דעם אויפֿמערקזאַם.

אפֿרים פֿלאַקס.

טאַרנאָפּאָל דען 27/1 1906.

די פּועלי ציוניסטען אונטער דער שוטץ פֿון זשאַנדאַרמען. — ה. גראָסמאַן אַגיטירט די טאַרנאָפּאָלער בורזשואַזיע.

די טאַרנאָפּאָלער געגאָסען זענען ערשטוינט געבליבען, ווען זיי האָבען דאָס סעפּאַראַטיסטישע שמיר בלעטיל פֿון דעם 20/1 אין דער האַנד גענומען, אזעלכע געמיינע ליגען קענען נור פֿון אזעלכע אויך געגאָסען ערוואַרטען, האָט אפשר דער דעמאַגאָגישע אנפֿיהרער פֿון די טארנאָפּאָלער סעפּאַראַטיסטען פֿערגעסען, אז עס ווערט אונז געלונגען נאָך לאַנגען זוכען דאָך א עקזעמפּלאַר פֿון דעם שמיר־בלעטעל צו געפֿינען, און זיך צו איבערצייגען אויב עס שטייט איין מאהל עטוואס אמת. צו אונזערער שטוינען האָבען מיר טאַקי אין דעם אַרטיקעל פֿון ביערפֿאַסס איין וואָרט אמת געפֿונען, נעמליך אז די פּועלי ציוניסטען האָבען אים 7/1 א פֿערזאמלונג געמאכט. אין איבריגען גלייבען די טארנאָפּאָלער סעפּאַראַטיסטען אליין נישט. עס איז אמת, אז די פּועלי ציוניסטען האָבען אונזערע אנפֿיהרער און רעדנער געוואָלט געבען איינלאַדונגס קאַרטען צו דער שטאַטגעפֿינגענען פֿערזאמלונג אבער מיר האָבען זיי אָבגעוויזען מיט דער בעגריגדונג, אז זיי זאָלען פֿאַר דעם גאַנצען פּראָלעטאַריער קאַרטען גֹעבען. אזוי האבען אונזערע אנפֿיהרער געהאַנדעלט, לאָמיר אבער אַקוק טהון ווי אזוי דער אנפֿיהרער פֿון די סעפּאַראַטיסטען גראָסמאַנן וואס ער איז ביי זיי א גראָס מאַן ווי דאשינסקי (להבדיל) אין איז געגענוואַרטיג אין טאַרנאָפּאַל האט געהאַנדעלט. ער האָט די קאָראַגע געהאט צו האבען אַטאַרטראַג אין קלוב, חאָטש מען האָט זיך דאָרט מיט אַרבייטער געשעמט און עס איז איהם געלינגען איינעע פֿון דער בורזשואַ אינטעליגענץ פֿאַר זיין קאַמפֿף צו געווינען; און אויך נור די וואָס מען האָט זיי ביי אונז שוין לאַנג די טהיר געוויזען. אבער אַרבייטער איז איהם טראָטץ די 14 טאָג וואס ער אַגיטירט שוין אין טאַרנאָפּאָל נאָך נישט געלונגען איינעם צו געווינען...

די אַרבייטער פֿון אונזער פּאַרטיי זענען געמיינזאַם צו דער פֿערזאַמלונג געגאַנגען מיט געג. קאַרקעס אויס לעמבערג אן דער שפּיטצע און האבען די טויערען מיט פּאָליציי אין זאַנדאַרמען בעזעטצט געפֿונען. מיר האָבען איינינע מאהל איין שטורם אינטערנעמען אין דער פֿעסטונג אריין צו קומען, וואו עס זענען געוועהן אפּאַר אים געבעטענע יודישע פֿערטרעטער פֿערשאַנצט, אבער עס איז נישט געלונגען, דען צו שטאַרק איז געווען ד' בעזאַטצונג, מען זאָל די קענען אָהן בלוטפֿערגיסונג איינגעהמען, איז ניט אַנדערש איבער געבליבען נאָר אונזער געג. קאַרקעס האָט געמוזט אונטער פֿרייען הימעל צו די איבער 500 פֿערזאַמעלטע אַרבייטער רעדען. צווישען די צוהערער זענען אויך געוועזען הויך א טייך סעפּאַראַטיסטען. נאָך דער אויפֿלעזונג פֿון דער פֿערזאַמלונג האָבען מיר דעמאָנסטרירט צו דעם אַרבייטערהיים. דאָרט האָט געג. קאַרקעס און געגאָסין רייצעס אין לאַנגע רעדען אויפֿגעוויזען די שעדליכקייט פֿון די נאַציאָנאַלע קוריען. מיט איין אפּעל אן די פֿערזאַמעלטע. זיי זאָלען אַזוי לאַנג אים קאַמפֿף אויסהאַלטען ביז מיר וועלען בע־

זיי האָבען גוט פֿערשטאַנען, אז פֿון די שטעכערלאַך קענען אומקומען א הונדערט, צוויי הונדערט, דריי הונדערט עלפאַנטען, נאָר ווי איינער פֿון זיי ווערט זיך דורכרייסען צו דער פֿרייער סטעפּע, וועלען שוין אַלע ווילדע עלפאַנטען זיין געראַטעוועט, איבער די קערפּער פֿון די געפֿאַלענע חברים וועלען זיי איבערטרעטען דעם וואַלד און וועלען אַרויס צו פֿרייהייט און די מענשען וועלען גאָר ניט קריגען. נאָר ווען די מענשען האָבען דערזעהן אַז די עלפאַנטען האָבען זיך איבערשראָקען פֿאַר דער אַרבייט, וואָס די יונגע האָבען אָנגעהויבען און זיי דרייהען נאָר מיט די נעזער, שאָקלען מיט די קעפּ און טופּען מיט זייערע דיקע פֿיס אַזוי ווי זיי האַלטען אין איין טענה'ן און ישוב'ען זיך, האָבען זיי זיך בערוהיגט, אָנגעהויבען צו שמייכלען איינער צום צווייטען און געזאָגט:

— ווער האָט דאָס אויסגעקלעהרט די מעשה, אַז עלפאַנטען זענען קלוג? זיי זענען אַזעלכע בהמות ווי אַלע בהמות און ווילען געהן אין יאָך. זעהט ווי נאַריש, בהמה'יש זיי דרייהען זיך אויף איין אָרט אנשטאָט צו אַרבייטען. איצט זענען זיי זיכער אונזערע. קיינער פֿון זיי ווערט שוין פֿון אונז ניט אַנטלויפֿען!

און דער הונגער האָט זיך געטאָהן זיין זאַך. צווישען די עלפאַנטען האָבען שוין אַ סך געקוקט מיט זשערנע אויגען אויף די בינטלאַך היי, וואָס די מענשען האָבען אַרויסגעשטעלט צו פֿערנאַרען זיי צו זיך. עס האָבען זיך שוין דערהערט שטימען, אַז פֿרייהייט פֿאַר עלפֿאַנטען איז אַ טהייערע זאַך, נאָר שטאַרבען פֿון הונגער צוליעב דער פֿרייהייט אסור אויב עס לוינט זיך...

און אפשר ווער וויים, אפשר זענען מענשען נאָר ניט אַזוי שלעכט, ווי מען דערצעהלט וועגען זיי. אמת, זיי צווינגען די עלעפֿאַנטען צו אַרבייטען פֿאַר זיי, נאָר ניט אַ קוק, וואָס פֿאַר אַ פֿיינעם היי זיי גיבען...

די עלעפֿאַנטיכעס האָבען גענומען קרעכצען, וואָס זייערע קינדער געהען אויס פֿון הונגער. די עלעפֿאַנטען מיט ווייכערע נאַטורען האָבען גענומען קרעכצען, וואָס זייערע ווייבער געהען אויס פֿאַר הונגער... און די שטעכערלאַך אין וואַלד זענען געוואַקסען...

און עלעפֿאַנטען האָבען אָנגעהויבען צו לויפֿען שטילערהייט צו די מענשען און צו זייער שמעקעדיגען היי. יעדען טאָג איז איינער, צוויי, דריי, עלעפֿאַנטען פּלוצים נעלם געוואָרען... די מענשען זענען געוואָרען מוטהיגער, זענען אַרוים פֿון צווישען די בערג און זענען צוגעקומען א ביסעל נעהענטער און געקוקט און געוואַרט ווען עפּעס אַן עלעפֿאַנט ווערט שוואַכער ווערן פֿון הונגער און זיי זענען איהם בעפֿאַלען, דערהרג'עט איהם און אָוועקגעשלעפּט זיינע ציינער, אָדער זיי האָבען איהם אָנגעטהון קייטען און אַוועקגעפֿיהרט צו זיך אין שקלאַפֿעריי. די עלעפֿאַנטען האָבען זיך דערשראָקען, האָבען געקרעכצט, געפֿלוכט, נאָר קיין אויסוועג פֿון זייער שרעקליכע לאַגע האָבען זיי ניט געפֿינען... וועגען דעם יונגען עלעפֿאַנט און זיין אַרבייט האָט מען שוין לאַנג פֿערגעסען צודענקען. נאָר דער שפּאַרבער האָט צייטענווייז געשריען אין דער הויך:

— לאָזט ניט די שטעכעלאַך צוריק אָבוואַקסען! לאָזט ניט לכל הפּחות אַז דער אויסגעטראָטענער וועג זאָל פֿערוואַקסען ווערן!

נאָר פּאַסט זיך דען פֿאַר די קלוגע עלעפֿאַנטען, וואָס שטעהען אַזוי שטייף אויף דער ערד, אַז זיי זאָלען זיך צוהערען צו די נאַרישע געשרייען פֿון אַ פֿויגעל, וואָס פֿליהט אונטער די וואָלקענס? און קיינער פֿון די עלפאַנטען האָט זיך אפֿילו די מיה ניט געגעבען צו פֿערשטעהן, פֿאַר וואָס דער שפּאַרבער שרייט אַזוי... און די שטעכערלאַך זענען אַליץ געוואַקסען.

אַמאָל ביי נאַכט זענען די מענשען בעפֿאַלען אויף די אָבגעשוואַכטע ווילדע עלפֿאַנטען אין טהאָל נופֿאַ. אַ סך האָבען זיי אויסגעהרג'עט, אַ סך האָבען זיי צוקאַליטשעט און אַ סך האָבען זיי אַוועקגעפֿיהרט מיט זיך געשמידט אין קייטען.

דאָן האָבען זיך די פֿיהרער פֿון דער סטאַדע ווידער אַמאָל צוזאַמענגעקליעבען און האָבען געהאַלטען אַן עצה וואָס צו טהון. און נאָר דער עלטסטער האָט זיך אָבגערופֿען:

— מיר האָבען שוין אויסגעפּרובט אַלע קלוגע מיטלען, ווי צו ראַטעווען זיך, נאָר אונזער לאַגע ווערט אַליץ ערגער און ערגער. איצט בלייבט אונז אונטערצוגעבען זיך די מענשען און ווערען זייערע שקלאַפֿען אָדער

פּראָטעסטירט געגען יעדער מערדעריי; ווען דאָס פּראָלעטאַריאַט האָט אויסגעדריקט זיין וואונש און האָט אויך צו געשוואָרען, אַז דאָס בילד, אויף וועלכען מען זעהט דעם קאָזאַק מיט אַ נאַהייקע און אַ ווילדען סאַטראַפּ מיט טיגרישע אויגען און פערשכור'טע אויגען האַלטען צו זאַמען געשמידט איין מאַסע, אַז זי קען זיך ניט קיין ריהר טהון, — וועט און מוז פון דעם האָריזאָנט פערשווינדען ווערען, אַז עס וועט פון זיי קיין זכר ניט בלייבען,— אין דעם טאָג האָבען מיר ביי אונז געזעהען, אַז עס זענען פאַראַן מענשען, וואָס גיבען צו פערשטעהן, אַז דער באַטיושקא איז נישט קיין יתום מיט זיינע געדאַנקען, אַז אַ עהנליכעס בילד געפעהלט נישט נור דעם פּראַוואָסלאַוונעם הערשער, נאָר עס זענען דאָ מוחות אין וועלכע דאָס בילד איז אָבפאָטאָגראַפירט, ביי וועלכע אַזאַ בילד איז איין אידעאַל און דאָס גאַנץ לעבען. מיר אין פּשעמישל האָבען דאָס געקענט פערשטעהן און מיר האָבען עס אויך אויסגעלייענט פון דער מינע. וועלכע די היגע פּאָליציי האָט געמאַכט וועהרענד דער דעמאָנסטראַציע אין דעם 2־טען יאַנואַר נאָך דער פאָלקס פערזאַמלונג. נור ווי מיר זענען אַרויס פון דער זאַל, האָבען מיר בעמערקט, ווי די פראַנציסקאַנער גאַס איז בעשלאָסען מיט צוויי שפּאַלערס פון פּאָליציי. זיי האָבען אונז געגעבען אָן צו הערען, אַז נישט אַלע זענען מיט אונזער דעמאָנסטראַציאָן צו פריעדען. און נאָר אַ דאַנק דער טאַקטיק פון אונזערע גענאָסען, איז דער טאָג פערפלאָסען רוהיג און האָט זיך נישט געענדיגט מיט קיין רוסישער סצענע ז...ן.

באָלכאָוו אַם 20/1 1906

שבת דעם 20 ד. מ. איז דאָ אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ גרויסע פערזאַמלונג אין פעריין ברידערליכקייט מיט טאַגעסאָרדנונג: I די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג אין רוסלאַנד און דאָס אַלגעמיינע וואַהלרעכט אין עסטרייך. II בעריכטערשטאַטטונג פון שטאַטגעפונדענען קאָנפערענץ אין לעמבערג. III אָרגאַניזאַציאָן אונד אַגיטאַציאָן. צום 1 פּונקט האָט רעפערירט גענ. האַרשאַווסקי. ער האָט בעוויזען ווי טריי אונזערע ברידער האָבען געקעמפט פיר איהרע רעכטע אין רוסלאַנד. מיר דאַרפען אין עסטרייך אויך אַזוי קעמפפען פיר דען אַלגעמיינען וואַהל־רעכט. דאַן רעפעראַט פון גענ. האַרשאָווסקי, איז אונאויסשפּרעכליך גוט אויסגעפאַללען. דאַן האָט רעפערירט גענ. ראָזענשטרויס אויס סטריא, וועלכער האָט בעוויזען ווי אוננעטהיג די יודען קוריע איז מיט וועלכע די ציוניסטען ווילען אונזער קאַמפף פערדרייען. דאַן איז אַ פאָלגענדע רעזאָלוציאָן איינשטימיג אַנגענוממען געוואָרען:

די אַם 20 ד. מ. אין פעראיין ברידערליכקייט אין באָלכאָוו פערזאַמעלטען פערלאַנגען דאָס אַלגעמיינע וואַהלרעכט און טרעטען אַרויס געגען דער אַנערקענונג פון די נאַציאָנאַלע קוריען. דאַן האָט גענ. ר. געגעבען אַ בעריכט פון שטאַטגעפינדענער קאָנפערענץ אין לעמבערג, עס האָט אויך רעפערירט גענ. ה. ווי אויך גענ. ר. וועגען אַגיטאַציאָן אונד אָרגאַניזאַציאָן. דאָס רעפעראַט פון די גענאָססען האָט זאָ געווירקט אויף איינינע פערזאַמעלטע קריסטליכע אַרבייטער, וועלכע זענען צו פעליג געוועזען אנוועזענד אַז זיי האָבען געשלאָססען זאָפאָרט פיר דעם נעכסטען טאָג איינע פערזאַמלונג איינצובערופען און אין דער אַרבייטער אָרגאַניזאַציאָן בייצוטרעטען. אויך עטליכע ציוניסטלעך האָבען די פערזאַמולונג בעזוכט זיי זענען אָבער אַהיים געגאַנגען מיט אָנגעטאַכטע מיילער.

לעאָן זייף.

פּאָדוואָלאָטשיסקא דעם 29/1.

מאַנטאַג, דעם 22־טען יאַנואַר איז ביי אונז אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ שעהן בעזוכטע פערזאַמלונג אום אויסצודריקען אַ סימפּאַטיע די געפאַלענע קרבנות אין רוסלאַנד.

רעפערירט האָט גענ. ס ט ר ו ז ש פון טאַרנאָפּאָל. ער האָט אַרומגערעדט די געשיכטע און בעדייטונג פון דער רוסישער רעוואָלוציאָן בכלל און די בעדייטונג פונ'ם 22־טען יאַנואַר 1905 בפרט. די געשיכטע פון רוסלאַנד אין XIX־טען יאָהר הונדערט, פיהרט אויס דער רעדנער, ווייזט אויס, אַז עס איז נישט געוועזען קיין איינציגע פרייהייטס בעוועגונג אין אייראָפּא. וואו רוסלאַנד זאָל איהר נישט שטערען, וואו רוסלאַנד איז נישט געוועזען דאָס רוייבערשיף, וועלכעס האָט אַלעס נעדריקט. דאָס רעפעראַט איז איינינע מאָהל איבערגעריסען געוואָרען מיט האָכ־רופע: עהרע דעם אַנדענקען פון די געפאַלענע קעמפפער אין רוסלאַנד, מיט אָבזינגען רעוואָלוציאָנערע ליעדער איז מען זיך רוהיג צוגאַנגען.

אויף דאָנערשטאָג דעם 25־טען איז ביי אונז איינבערופען געוועזען אַ פאָלקס פערזאַמלונג, וועלכע דער בעצירקסהויפּטמאַן שידלאָווסקי האָט פערזאָגט. עס זענען פאַרטיילט געוואָרען אויפרופע אין די דערפער און עס

דער עלפאַנט האָט זיך דערפרייט פון דעם ענטפער.

— אָה, האָט ער געזאָגט, דאָס הייסט אַז מען דאַרף האָבען אַ סך הכל נאָך ניין אַזעלכע ווי איך, אַז מען זאָל דורכלייגען אַ וועג אין דעם פינסטערן וואַלד. פליהט, פויגעלאך, צו אונזער סטאַדע און דערצעהלט די עלפאַנטען, אַז זיי זאָלען אַרויס שיקען מעהר מוטהיגע יונגע חברה און זיי זאָלען ענדיגען, וואָס איך האָב אָנגעהויבען.

די פויגעלאך זענען אַוועקגעפלויגען. און דער עלפאַנט איז געלעגען אַ שטאַרבענדער און געוואַרט. און ער האָט געוואַרט אומזיסט. די עלפאַנטען האָבען זיך ניט בעוויזען. און דערווייל זעהט ער, ווי די שטעכערלאַך, וואָס ער האָט נעכטען צוטראָטען קריגען נייע לעבען... זיי הויבען זיך ביסלעכווייז אויף... און לאָזען פון זיך וואַרצלען... און די עלפאַנטען ווייזען זיך אַלץ ניט. דער עלפאַנט ליגט און מאַטערט זיך מיט דער גסיסה און קיינער ווייזט זיך ניט... אין דער הויך בעווייזט זיך אַ שפּאַרבער. דער עלפאַנד האָט צוזאַמענגעקליעבען אַלע זיינע כחות און אַ געשריי געטאָהן צו איהם:

— זאָג די עלעפאַנטען, אַז זיי זאָלען לכל הפּחות ניט לאָזען דעם אָבגעראַמטען וועג צוריק פערוואַקסען ווערען.

און די עלעפאַנטען האָבען זיך דערווייל אַרומגעדרייט און געטענה'ט. איינינע האָבען געזאָגט:

— דאָס איז פּשוט געוועזען אַ משונעת און אַזאַ סוף איז זיי אויסגעגאַנגען.

אַנדערע האָבען געזאָגט:

— וואָס פאַר אַ גוטס קען מען ערוואַרטען פון יונגוואַרג... זיי האָבען ניט וואָס צו פערליערען און שאַנעווען ניט זייער לעבען.

נאָך אַנדערע האָבען געזאָגט:

—דאָס איז אומזיסט אַרויסגעוואָרפען די כחות... דאָס איז ניט מעהר ווי איינשטעלען דעם איינענעם לעבען און אומברענגען נאָך אַנדערע... אַ חוץ דעם, פון וואַנען ווייסען מיר, אַז ער האָט אויסגעקליעבען דעם בעסטען וועג אין וואַלד? עס קען זיין, אַז אין וואַלד גופא איז פאַראַן אַ פּלאַץ, וואָס איז גרינגער דורכצוהאַקען..

און ווידער נאָך אַנדערע האָבען געזאָגט:

— מיר האָבען קיין חשק ניט צוגעהן איבער אַן אויסגעטראָטענעם וועג, אונזער כבוד קען דאָס אונז ניט ערלויבען. צווישען אונז גערעדט, וואָס איז ער דאָס געוועזען פאַר אַזאַ מין קנאַקער, אַז מיר זאָלען געהן אין זיינע טריט. מיר זענען אַזעלכע בריות ווי ער און מיר קענען אַליין געפינען אַ וועג.

און ווידער נאָך גאַר אַנדערע האָבען ערקלעהרט, אַז דער עלפאַנט האָט ניט נאָר קיין טובה ניט געטהון דער סטאַדע, נאָר פערקעהרט, האָט נאָך די זאַך ערגער געמאַכט. די שטעכערלאַך אַליין איז אויך שווער בייצוקומען און איצט איז נאָך דער וואַלד פערליינט מיט אַזעלכע בערג געפאַלענע עלעפאַנדען.

און נאָך אַנדערע האָבען געזאָגט אַזוי:

וואָס אמת איז אמת און מיר דאַרפען צוגעבען, אַז דער עלפאַנד איז געוועזען אַ העלד, נאָר מיר האָבען אונזערע איינענע פיהרער און מיר זעהען ניט איין, פאַר וואָס מיר זאָלען דאַרפען נאָכגעהן אַ פיהרער פון אַ פרעמדער פּאַרטיע!

און עס זענען געוועזען אויך אַזעלכע, וואָס האָבען אַזוי געזאָגט:

— עס איז אמת, אַז הונגער איז אַ מאוס'ע מעשה און מען טאָר עס ניט ווינשען אפילו אַ שונא, נאָר די שטעכערלאַך — די שטעכערלאַך זענען גאָר שרעקליך, און מען דאַרף זיין משוגע, אַז מען זאָל קריכען אויף די שטעכערלאַך. עס איז דאַריבער בעסער צו פאַסטען כל זמן מען קען נאָך שטעהן אויף די פיס... און די צייט וועט אפשר ווייזען אַן אויסוועג.

די עלעפאַנטען האָבען אַזוי לאַנג גערעדט און געטענה'ט און די צובראָכענע שטעכערלאַך האָבען דערווייל געלאָזען נייע וואָרצלען!

די מענשען וואָס האָבען די אויגען ניט אָראָבגעלאָזט פון די עלפאַנטען האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען, ווען זיי האָבען דערזעהן ווי די יונגע עלפאַנטען האָבען זיך מיט אימפּעט אַ לאָז געטאָהן צום שטעכינען וואַלד

קעמפפע אויסנעצאָלט. מיר וועלען קענען זעהן מיט וויפיעל טויזענד'ער מעהר מיר האָבען די ארבייטס לאָזיקייט אין נויט צייטען צו געדעקט. איצט איז עס נאָר ווינשענס ווערט, מיר זאָלען טראַכטען דאס איינצינע מיטעל, די פאַך אָרגאַניזאַציאָן נענוי קענען צו לערנען, אונזער איינצינע נעוועהר די סאָלידאַריטעט זיך בעסער אנצונרייפען. און דאן וועלען מיר ערשט קענען אונזערע סטאַטיסטיקען מיט פיעל „בעסערע" ציפערן אויספילען. דאן וועט אָבער קיין איינציגער פיינד זיך נישט וואַגען אונז ענטנענען צו שטעלען

דער רוטעענישער סאציאל־דעמאקראטי'שער קאנגרעס.

דעם 28 און 29־טען ד. מ. איז אין לעמבערג שטאטגעפונדען דער קאָנגרעס פון דער רוטהעניש'ער סאצ. דעמאָקראטישער פארטיי. אנוועזענד זענען נעווען אַנ'ערך פון 90 דעלעגאטען פון מזרח גאליציען, בוקאָווינא און פון וויען. פון אנדערע סאָציאליסטישע אָרגאניזאציאָנען זענען געקומען פאָר־שטעהער פון דער פוילישער סאצ. דעמ. פארטיי פון גאליציען און שלעזיען, פון דער פוילישער סאָציאליסטישער פארטיי (פ. פ. ס.) פון רוסיש־פוילען, פון דער בעהמישע סאָצ. דעמ. פארטיי (גענ. נעמעץ פון פראג) און פון דער אוקראאינער סאָצ. דעמאָקראטישער פארטיי (גענ. טאהאן). נאָך די בעגריסונגס־רעדען, פון וועלכע עס האָט נעמאכט א גרויסען רושם די רעדע פון גענ. טאהאָן, איז מען צוגעטראָטען צום טאגעסאָרדנונג.

איבער די רעוואָלוציאָן אין דער רוסישער אוקראינא האָט רעפערירט גענ. האנקיעוויטש. ער האָט געשילדערט די פאסירונגען אין רוסלאנד, זייער ווירקונג אויף די בעציהונגען ביי אונז אין עסטרייך און די נעהנטסטע אויפגאבע פון דעם אוקראאינער פראָלעטאריאט אין גאליציען און אויף יענער זייט גרענעץ. ער האָט געשטעלט א רעזאלוציאן, וועלכע דריקט אויס די סימפאטיע אלע וואס קעמפפען אין רוסלאנד מיט דעם צאראט. נאך א קורצער דיסקוסיאן איז די רעזאלוציאן איינשטימיג אנגענומען געווארען.

איבער די וואהל־רעפארם האט רעפערירט גענ. סעמען וויטיק: זינד עסטרייך שטעהט איז נאך אין גאליציען נישט נעווען אזא פאליטישע בעוועגונג ווי איצט צווישען די פויערים. אזא בעוועגונג מוז דערגרייכען איהר ציעל. די שונאים פון דער וואהל־רעפארם פערשפרייטען אַבער קלאגגען, אז מיר טהוען שלעכטס, אדער אז מיר ווילען טהוען שלעכטס פאלאקען און יודען. מיר ווילען אבער בעשטעטיגען און אזויערנאך לויז ווערען פון דער בעוועגונג. מיר מוזען דקריבער זיין פארזיכטיג. לאמיר די פראוואקאטאר־ען אבטרעטען פון וועג. קיין פויערים סטרייק האבען מיר איצט נאך נישט נויטהיג ארויסצורופען. לאמיר די שאריט געוועהר אבלעגען אויף שפעטער. אם ענדע שטעלט ער אין דעם זינן א רעזאלוציאן.

נאכ'ן רעפעראט האט גענומען דאס ווארט גענ. דאשינסקי. ער האט געמאכט אויפמערקזאם אויף די מיטעל וועלכע די פוילישע שאוויניסטישע פרעסע נוטצט געגען דער וואהל־רעפארם; זי סטראשעט מיט די רוטהענער. זייער צייטונג איז געווען די ערשטע וואס האט פערשפרייט דעם פאלשען קלאנג וועגען פאגראמען אין מזרח גאליציען. צוהילף קומט זיי די וויענער פרעסע. אונזערע שונאים ווילען, עס זאלען אויסזעטצען אונרוהען. סטייטש ווי קען עס זיין, פרעגען זיי, די פויערים ברענגען נישט, מארדען ניט? ווייל זייער געוויסען זאגט זיי, אז די פויערים דארפען עס טהון. לאמיר אלזא ווייזען, אז דער רוטהענישער פויער איז א קלאסען זעלבסט בעוואוסטע, אָרגאַניזירטע מאכט, וועלכע וועט זיך ווארפען אויפ'ן שונא דאן, ווען די פארטיי וועט איהם הייסען.

גענ. מעלען פראָיעקטירט, מען זאָל ארויסגעבען אַ מאַניפעסט צום רוסישען פאלק, נאָך אַ לאנגער דיסקוסיאָן איז די רעזאָלוציאָן פון גענ. וויטיק און דער אַנטראַג פון גענ. מעלען אָנגענומען געוואָרען.

דער קאָנגרעס האָט אויך גערעדעהען איבער די אַגראַרפראַגע, ווייל 94% פון דער רוטהענישער בעפעלקערונג בעשעפטיגט זיך מיט ערד־אַר־בייט. ער האָט בעשלאָסען צונויפרופען אַ אנקיעטע איבער דעם ענין.

צו דעם פונקט איבער ארגאניזאציאן איז בעשלאסען געווארען צו פערלייגען אין די דערפער פעראיינען „וואלא" און בעשטימען א פארטיי־אבצאהל, נאכהער האט מען אויסגעוועהלט די פארטיי־פערוואלטונג. עס זענען איינשטימיג אויסגע־וועהלט געווארען: גענ. האנקיעוויטש, וויטיק, וואזשניאק, יאראסיעוויטש, לעווינסקי, ראסטקאוויטש, שפאק, בוניאט און פאנאס פון לעמבערג און פון דער פראָ־ווינץ: גענ. אסטאפטשוק (זבאראזש), מעלען (פשעמישל), איוואנאוויטש (יאווראוו), בעזפאלקא, טאפישעיאק, אגראדזיק (פון בוקאווינא) און ספייפער (סטאניסלוי).

ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס די רוטהענישע פארטיי איז אַ ריין־פויערים פארטיי איז אונזערע רוטהענישע גענאסען דאך בעשערט נעווען א זום טהון איין לעפעל פון דער „יודען־פראגע". גענ. בעזפאלקא (פון כאקא־ווינא) שטעלט אַ רעזאלוציאָן, מען זאל אנערקענען די סעפעראטיסטען אלס אַ בעזונדער סאצ. דעמ. פארטיי. אונזערע רוטהענישע גענאסען האבען אבער נעדאנקט פאַר אזא מאכל און בעשלאסען, צו נעהן אריבער איבער די רעזאלוציאָן צום טאגעס ארדנונג אהן ד סקוסיאן.

דעם קאנגרעס האט פערמאכט גענ. יאראסיעוויטש מיט א רעדע און מיט רעוואלוציאנערע אויסרופען, וועלכע די דעלעגאטען האבען איבערגע־חזר'ט מיט התפעלות.

בריעף־קאסטען.

י. ר. ס ט ר י א. נעכסטע וואך.

גענאסע אייזיק גאלדשטיין און פערליבטע אין פאדוואלאטשיסקא איבערזענדען מיר די הערצליכסטע גראטולאציאן. פעראיין „פאסטעמפ.

Darmo i opłatnie otrzyma każdy mój bogato

illustrowany cennik
Instrumentów muzycznych
oraz różnych zabawek

A. Scheuer, Kraków
ulica Grodzka L. 59/6.

Tajny memoryał kuratora warszawskiego Szwarca
w sprawach szkolnych
Cena 1 kor. Cena 1 kor.

Strejk polityczny w Królestwie Polskiem
Cena 2 kor. Cena 2 kor.

Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz administracyi „Naprzodu" i „Przedświtu" (Kraków, Grodzka 50). Zwracający się wprost do administracyi, nie ponoszą kosztów przesyłki.

„טלית פאבריק"
שלמה פרייער טלי"ת פאבריקאנט קאלאמעא
קאמי'אנקאגאססע 130.
פערקויפט די פיינסטע קוואליטאָטען פון טליתים גדולים וקטנים אויך טיכעל אללער ארט צו זעהר בילליגען פרייזען. די ווארע ווירד פראָמפט אונד צור בעסטען צופריעדענהייט עפעקטואירט. ווער גוטע ווארע ברויכט, דער וועגדעט זיך צור אָביגע פירמא.

קומען דאָס אַלנעמיינע, גלייכע און דירעקטע וואהלרעכט און מיט דער אָבזינגונג איינינע רעוואלוציאָנערע ליעדער. האָט זיך דער אינטערעסאַנטער טאָג געענדיגט. ל. ק.

כראניק.

די טאַקטיק פון די פשעמישלער סעפּאַראַטיסטען.

מען שרייבט אונז פון פשעמישל: „עס זאָל זיך דאַרפען בלוט גיסען, מוזען מיר ‫(דער פּוילישער סאָצ. דעמ. פּאַרטיי) די פערזאַמלונג צו שלאָגען" — אזוי האָבען פאַר דעם 21-טען יאַנואַר געשריגען אַלע 35 יונגלאַך און 5 אַקאַדעמיקער פון דער „יודישער ס. ד. פאַרטיי". די ווערטער האַלטען מיר פאַר וויכטיג צו פערעפענטליכען, ווייל זאָגסט לוינט ניט דאָס פּאַפּיר צו פערשמירען מיט די ברואים, איבער וועלכע מיר איבערציינגען זיך מיט יעדען טאָג אַלץ מעהר, אַז די אייניגע חאַראַקטער-לאָזע „אינטעליגענטען" האָבען זיך צו-זאַמען גענומען נור אויף דעם כדי אונזער פּאַרטיי צו פערליימדען און צו בעפאַלען. ווער עס איז נאָך נישט איבערצייגט, אין די אמת'ע ווערטער, דער זאָל זוכען אין די זייט 15-יעהריגע פערלוימדונגען פון אַלע אונזערע געגנער. ער וועט דאָרט נישט טרעפען דעראַרטיגע ווי אין דעם „סאָצ. דעמ", אין אָרגאַן פון די סעפּאַראַטיסטען. נעהמט נור די לעצטע פערלוימדונג פון דעם פשעמישלער אַקאַדעמיקער ש., וועלכער שרייבט, אַז געג. דר. ליעבערמאַן האָט אנידערגעשטעלט ביי דער טיער מענשען וועלכע זענען „פרויען-הענדלער און גנבים", וואָס פאַר אַנ'אַנטוואָרט אויף דעם צו געבען וויים יעדער אַנשטענדיגער מענש. וואָס פאַר אַ פּאַרטיי דאָס איז חאַראַקטעריזירט זי זיך אַליין ...ם בעסטען".

אַזוי פיעל אונזער קאָרעספּאָנדענט. אונז אינטערעסירט ווי אַזוי די סעפּאַראַטיסטען האָבען דערהאַלטען דעם נדר. לעתיד וואָלטען מיר זיי ראַטהען אין אַזאַ פאַל אָנבייסען זיך דעם צינג... בלוט וועט זיך גיסען, אָבער קיין פערזאַמלונג וועלען זיי ביי זייער לעבען נישט צו שטערען.

די פּאַגראָמען אין רוסלאַנד.

א פּאָגראָם אין האָמעל.

איבער דעם פּאָגראָם אין האָמעל (מאָהילאָווער גוב.) קומט אָן די פאָלגענדע דעפּעשע פון פּעטערסבורג:

נאָנץ האָמעל ברענט. פון דער גרויסער מהומה געניסט דער פּעביל און ראַבעוועט די יודישע געוועלבער. אויף דער רומיאַנאָווסקאַ גאַס זענען אָבגעברענט געוואָרען 10 הייזער און 24 געוועלבער, פון וועלכע מען האָט

שטאַרבען מיט אַ הונגעריגען טוידט. קיין ברירה איז אונז ניט געבליעבען, אַז דער שכל זאָגט זיך אָב צו העלפען אונז דאַרף מען רופען צו הילף משונעת... אונז איז נאָך געבליעבען דער מיטעל, וואָס האָט געברויכט דער משונענער יונגער עלפאַנד... איהר געדענקט איהם? וואָס איהר זאָלט ניט זאָגען, אַ צעהנטיל וועג האָט ער שוין אָבגעראַמט... געהט, יונגע עלפאַנדען און הויבט אָן אייער אַרבייט דאָרטען, וואו יענער האָט געענדיגט. הויבט אָן אין אַ מזל'דיגע שעה און ראַטעוועט אייער סטאַדע!

די יונגע עלפאַנדען האָבען געפאָלגט און זענען אוועק צו דער אַרבייט, נאָר באַלד האָבען זיי זיך צוריקגעקעהרט.

— וואָס איז דער מעהר? האָבען פערוואונדערט געפרעגט די אַלטע.

— מיר בעטען פערצייהונג, מיר האָבען געזוכט און געזוכט און קיין שטיקעל אויסגעטראָטענעם וועג האָבען מיר ניט געפונען.

— וואָס הייסט איהר האָט ניט געפונען? מען רעדט דאָך צו אייך אויפ'ן עלעפאַנדישען לשון, אַז איהר זאָלט אָנהויבען אייער אַרבייט פון יענעם פּלאַץ, וואו יענער עלפאַנד האָט געענדיגט.

— צו יענעם פּלאַץ איז שוין ניטאָ קיין פרייער דורכגאַנג. די שטעכערלאַך זענען זיך צוואַקסען און שטעכען איצט ווי פריהער. דער אויסגעטראָטענער וועג איז שוין מעהר ניטאָ. מען דאַרף אָנהויבען פון דאָס ניי די אַרבייט. מען דאַרף אָנהויבען אויסצוטרעטען אַ נייען וועג, דער אַלטער וועג איז שוין מעהר ניטאָ.

די עלעפאַנדען האָבען אַראָבגעלאָזט זייערע קעפּ.

און דער שפּאַרבער אונטער די וואָלקענס האָט געשריען און געשריען און געשריען:

— לאָזט ניט פערוואַקסען דעם וועג! לאָזט ניט פערוואַקסען! לאָזט ניט פערוואַקסען!...

צוראַבירט 17. אויף דער קופּיעצקא גאַס זענען אָבגעברענט געוואָרען 68 גרויסע און 41 קליינע געוועלבער; אויף דער באַזאַראָווא 7 הייזער און 28 געוועלבער.

אויף דער אַפּטייקאַרסקאַ האָט מען פערנאַנדערגעטראָגען די וואהנונג פון דר. סאַלקינד. מען האָט גערופען מיליטער צו פערטהיידיגען (?) יודיש גוטס. די שריפה דויערט ווייטער, די הזיקות זענען ריעזיגע.

די פּאַסירונגען אין האָמעל האָבען אנפאַנגס געהאַט אַ רעוואָלוציאָנערען חאַראַקטער, נאָך עטליכע צוזאַמענשטויסען אָבער מיט'ן מיליטער האָט אויסגעזעצט אַ יודען־פּאָגראָם. פון אַלע זייטען האָבען זיך בעוויזען שוואַרצע באַנדעס, וועלכע האָבען אָנגעהויבען פערניכטען און ראַבירען די יודישע געוועלבער. די פּויערים פון דער אַרומיגער סביבה זענען געקומען אין שטאָדט און גענומען אנטהייל אין פּאָגראָם. אַט די מחנות פּויערים האָבען דאָס אונטערגעצונדען די שטאָדט פון אַלע עקען. די האָמלער פייער־וואַך איז אָהנמעכטיג. מען האָט טעלעגראַפירט אום הילף נאָך מאָהילאָוו. קיין האָמעל איז אָנגעקומען דער וויצעגובערנאַטאָר מיט קאָזאַקען. די הזיקות צעהלט מען אויף מיליאָנען. די רייכערע איינוואהנער פאָהרען אַרויס פון שטאָדט.

די „נאָוואַיאַ זאַריאַ" האָט בעקומען איבערן פּאָגראָם די פאָלגענדע דעפּעשע: האָמעל, דעם 27-טען יאַנואַר, 6 אוהר אָבענד. „דעם 26-טען 4 אוהר נאָך מיטאָג, איז געלונגען מיט דער הילף פון אַרמאַטען אוועקצוטרייבען די רומיאַנאָווסקאַ גאַס פון דעם ראַבירענדען המון. די גאַס ברענט אין עטליכע ערטער. די שריפה האָט מען ערשט היינט איינגעלאָשען. מען האָט פאַרברענט און צוראַבירט די גאַנצע גאַס און דעם רינג. עס זענען דאַ פיעל טויטע און פערוואונדעטע. מען האָט פאַרווערט אַרויסצוגעהן אויפ'ן גאַס נאָך 5 אוהר נאָך מיטאָג.

קיין וואַרשוי איז געקומען אַ סוחר פון האָמעל, וועלכער איז בי דעם פּאָגראָם געוועזען. ער דערצעהלט, אַז דער פּאָגראָם האָט זיך אָנגעהויבען פרייטאָג, 4 אוהר נאָך מיטאָג. מען זאָגט, אַז מען האָט איהם אָרגאַניזירט כדי נוקם צו זיין זיך פאַר דעם געטויטען קאָמיסאַר מיט צוויי טאָג פריהער. די יודישע זעלבסט־שוטץ האָט זאַגאַר ניט געקענט אָנפאַנגען צו טהון. ביז שבת, ויינער 5 נאָך מיטאָג, האָט מען צוראַבירט און פערברענט 200 געוועלבער און 30 גרויסע הייזער. עס איז פערברענט געוואָרען אונטער אַנדערע אויך איין קריסטליך הויז און „דער באַנק פון געגענזייטיגער הילף". מען האָט דערשאָסען אַ סוביעקט פון נאָוויקאָווסקים געוועלב, מען האָט געטויט דעם סוחר שפּירא, פערוואונדעט די פרוי פון ביכער הענדלער לאָזינסקי. מען האָט געטויט אַ יודישען שוסטער אין קעלער און זיין פרוי פערוואונדעט. די באַהן־אַרבייטער האָבען געוואָלט ראַטעווען, אָבער מען האָט זיי ניט דערלאָזען. עס איז נט ריכטיג די ידיעה פון „נאָוואַיאַ זאַריאַ", אַז מען האָט געשאָסען פון האַרמאַטען אויף די וואָס האָבען ראַבירט"

פון קיין יודישע קוועלען זענען נאָך קיין ידיעות ניטאָ.

די אַרבייטער־וועלט:

„די ערשטע פערטעל מיליאָן אַרבייטער האָט דעם געזאַמט אָרגאַניזאַציאָן דער געווערקשאַפטען (אַלע פאַך פעריינע) אין זיך פעראייניגט" אַזוי שרייבט דער אָרגאַן אין אַ בעריכט פון דער געווערקשאַפטס קאָמיסיאָן אין עסטרייך! ווער עס שטעהט נישט גלייכגילטיג צו די געווערקשאַפטען, ווער עס שטודירט און קען די ענטוויקלונג פון איין פאַך פעריין, דער קען לעזענדיג דעם בעריכט מיט איין פאַללע שטימע אויסשרייען, אַז דער קאַמפף פון דעם פּראָלעטאַריאַט, אַז די פערפאָלגונגען, וועלכע פאַלען אויף דעם אַרבייטער פאָלק זענען נישט אַוועק מיט דעם ווינד. עס געניגט שוין דער איינער ציפער וועלכער פאַלט אין אויג אריין דאָס אין יאָהר 1905 איז די צאָל פון די נייע געווינענע מיטגלידער מעהר ווי 60.000 עס וועט אויך קיינער ניט אָבלייגענען אַז נאָר דורך די פאַך אָרגאַניזאַציאָן האָט מען געקענט די אַללע דעמאָנסטראַציאָנסציגע דורך די גאַסען פון אַלע שטעט דורכפיהרען, כדי מיט די זעלבע די רעגירונג צו איבערצייגען דעם ערנסט פון דער וואהל־רעפאָרם; אַז נור דורך די פאַך אָרגאַניזאַציאָנען וועט די פּאַרטיי ווייטער קענען ווען עס וועט זיין נייטיג דאָס נייע מיטעל: דעם מאַסען שטרייק אינס לעבען רופען:

די גענויע סטאַטיסטיק פון די מאַטעריעלע איינקינפטע אונד אויסגאַבען וועלען מיר ערשט אום יולי האָבען, מיר וועלען קענען זעהן וויפיעל טויזענדער די אַרבייטערשאַפט עסטרייכס האָט דאָס יאָהר מעהר אויף איהרע